

Sygn. akt: I C 241/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Marzena Żywucka
Protokolant:	p.o.sekr.sąd. Justyna Niebrzydowska

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2016 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **L. O.**

przeciwko W. T.

o zapłatę

I. **oddala powództwo;**

II. **zasądza od powoda L. O. na rzecz pozwanej W. T.**

kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 241/15

UZASADNIENIE

Powód L. O. wniósł o zasądzenie od pozwanej W. T. kwoty (...) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia (...)r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że w niniejszej sprawie dochodzi kwoty odpowiadającej części wynagrodzenia należnego mu z tytułu świadczonych na rzecz pozwanej usług prawnych. Na podstawie wiążącej strony umowy, po uzyskaniu pieniędzy w wyniku czynności podejmowanych przez powoda, pozwana miała uiszczyć wynagrodzenie w wysokości (...)oraz dodatkowo wyegzekwowane od strony przeciwnej koszty zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia, które ustaliły strony w umowie, ustalona została jako część należności głównej wierzytelności, która podlegać miała ochronie w procesie ze skargi pauliańskiej. Wypłata wynagrodzenia powodowi uzależniona była od odzyskania przez pozwaną pieniędzy wystarczających na pokrycie ustalonego wynagrodzenia. Powód prowadził sprawę pozwanej z należytym zaangażowaniem, z uwagi na jej skomplikowany charakter wyznaczył do jej prowadzenia zespół prawników. Ostatecznie, skarżona przez powoda, w imieniu pozwanej, czynność uznana została za bezskuteczną względem pozwanej i na skutek przeprowadzonej egzekucji z nieruchomości, pozwanej wypłacono kwotę (...). Po uzyskaniu środków pozwana zaczęła uchylać się od obowiązku zapłaty wynagrodzenia i wycofywać z wcześniejszych zapewnień o wypłacie wynagrodzenia w umówionej wysokości. (k. (...))

Pozwana W. T., w odpowiedzi na pozew, wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania. W tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu przyznała, że zawarła z powodem ustną umowę zlecenia, która następnie została spisana, podniosła jednak, że okoliczności jej zawarcia były zgoła odmienne od tych wskazywanych przez powoda. Pozwana zaprzeczyła jakoby wyraziła zgodę na wynagrodzenie w kwocie odpowiadającej 50 % kwoty uzyskanej z egzekucji w wyniku uznania czynności dłużnika za bezskuteczną, powiększonej o podatek VAT oraz koszty zastępstwa procesowego przyznane w toku prowadzonych postępowań sądowych. Wskazała, iż po pierwsze w sprawie prowadzonej przez powoda w imieniu pozwanej, w żadnym z zapadłych wyroków nie widnieje zapis odnośnie zasądzenia należności głównej, stąd też powodowi należne były wyłącznie koszty zastępstwa, które na skutek wystawienia faktury nr (...) zostały w całości opłacone. Po drugie, na skutek planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, na należność główną wierzyciela (pозwanej) przekazano jedynie kwotę(...)zł, w konsekwencji zatem należne powodowi wynagrodzenie liczyć należy wyłącznie od tej kwoty. Powód wystawił pozwanej jeszcze jedną fakturę nr (...) na kwotę (...)odpowiadającą 50 % należności głównej przekazanej przez komornika powiększonej o podatek VAT. Pozwana nie chcąc być posądzaną o nieuczciwe zachowanie uiszcila na rzecz powoda kwotę wynikającą z w/w faktury, choć w jej ocenie przeczy ona ustaleniom umownym. Niezależnie od powyższego pozwana zaoponowała przed przyznaniem pełnomocnikowi wyższego wynagrodzenia wskazując na brak jego zaangażowania w prowadzenie sprawy. Podniosła, że wszelkie ustalenia czyniła z Panią J. Ż., zaś na rozprawy jeździł Pan A. P., którego dojazdy opłacała również pozwana. Wskazała, że to jej działania w postaci złożenia raportu firmy wywiadowczej, wskazywania świadków i odnalezieniu kupca na licytowaną nieruchomość, a nie powoda, okazały się pomocne w toczącym się postępowaniu. (k. (...))

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Pozwana w (...). zawarła z powodem, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą(...), „L. O. i współpracownicy” ustną umowę zlecenia, zgodnie z którą powód miał reprezentować pozwaną w sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do pozwanej. W dniu (...)r. strony dokonały spisania łączącej ich umowy zlecenia. Strony uzgodniły, że w przypadku wygrania sprawy powodowi przysługiwać będzie wynagrodzenie w postaci zasądzonych przez Sąd kosztów zastępstwa procesowego oraz wynagrodzenie w wysokości 50 % netto kwoty należności głównej, po uzyskaniu środków.

(dowód: wydruk (...) (...), umowa zlecenie – (...))

Na podstawie zawartej umowy pozwana w dniu (...)r. udzieliła powodowi pełnomocnictwa do zastępstwa w sprawie przeciwko M. C., który pozewm z dnia(...)r. wniósł o uznanie umowy sprzedaży nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) za bezskuteczną w stosunku do W. T..

(dowód: pełnomocnictwo – (...)akt Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygn. (...), pozew – k. (...)akt Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygn. (...))

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia(...)r. w sprawie (...)powództwo W. T. oddalono (pkt I), nadto zasądzono od W. T. na rzecz M. C. kwotę (...)tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III). W. T., zastępowana przez powoda, wywiodła od powyższego wyroku apelację, na skutek której w/w wyrok Sądu Okręgowego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia (...). w sprawie (...), zmieniono, w punkcie I i uznano za bezskuteczną w stosunku do W. T. umowę sprzedaży nieruchomości położonej w P., stanowiącą działkę nr (...) o obszarze 225 m⁽²⁾. Zmieniono również punkt III wyroku w ten sposób, że zasądzono od M. C. na rzecz powódki W. T. kwotę (...)zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Dodatkowo Sąd Apelacyjny w Gdańsku zasądził od M. C. na rzecz powódki kwotę(...)zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego została oddalona.

(dowód: Wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia (...) w sprawie(...)- k. (...)akt Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygn. I C (...); Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia (...) w sprawie (...)- k. (...)akt Sądu Apelacyjnego w

Gdańsku o sygn. (...); Wyrok Sądu Najwyższego z dnia (...) r. w sprawie (...)– k. (...)akt Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o sygn. (...)

Na skutek uznania przywołanej umowy sprzedaży za bezskuteczną, powód wystąpił w imieniu W. T. z wnioskiem o wszczęcie i prowadzenie egzekucji przeciwko C. C. z nieruchomości położonej w P., stanowiącej działkę nr (...), w celu wyegzekwowania kwoty (...)zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty w terminach określonych w nakazie zapłaty, stanowiącym podstawę do wszczęcia egzekucji tj. nakazie zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia (...)r. w sprawie (...)oraz kwoty (...)zł tytułem kosztów procesu, kwoty (...) zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego i kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnych według norm prawem przepisanych.

(dowód: Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Olsztynie z dnia (...)r. w sprawie (...) – k.(...) akt prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Południe w Gdańsku H. K. pod sygn. (...))

W wyniku sprzedaży nieruchomości dłużnika, pozwanej przekazano w październiku (...) r. kwotę (...)zł, z czego kwotę (...)zł tytułem odsetek zaległych, a kwotę (...)zł tytułem należności głównej.

(dowód: zaświadczenie – (...)akt prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Południe w Gdańsku H. K. pod sygn.(...))

Od otrzymanych odsetek powódka zapłaciła podatek dochodowy w wysokości ponad (...)zł

(dowód: polecenie przelewu – k.(...) zeznanie podatkowe – k.(...))

Powód w dniu (...)r. wystawił pozwanej fakturę Vat nr (...) na kwotę (...)zł tytułem usług prawnych, kosztów zastępstwa sądowego w sprawie I (...)

(dowód: faktura Vat nr (...) – k. (...))

W dniu (...). powód wystawił kolejną fakturę nr (...) na kwotę brutto (...)zł z tytułu usług prawnych, stanowiąca powiększoną o podatek VAT kwotę (...) zł (50 % kwoty (...)zł zaliczonej przez komornika na należność główną).

(dowód: faktura Vat nr (...) – k.(...))

Obie faktury zostały przez pozwaną opłacone.

(bezsporne)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie w żadnej części.

Podstawę ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie stanowiły dokumenty przedłożone przez strony, których prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu oraz zgromadzonych w aktach dołączonych spraw prowadzonych przez Sąd Okręgowy w Gdańsku pod sygnaturą (...), Sąd Apelacyjny w Gdańsku (...) i Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Południe w Gdańsku H. K. (...)

Wyłącznie pomocniczo, Sąd uwzględnił przy orzekaniu zeznania przesłuchanych świadków. Przesłuchani świadkowie nie byli obecni przy rozmowach stron dotyczących kwestii należnego powodowi wynagrodzenia. Żaden ze świadków nie był również obecny w chwili zawierania ustnej umowy zlecenia, ani je spisania w dniu (...)r.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania stron, jednak wyłącznie w części w jakiej znalazły one potwierdzenie w pozostałych zgromadzonych dowodach, w tym w szczególności treści umowy zlecenia z dnia (...)r.

W sprawie niniejszej strony pozostawały w sporze, co do zasadności roszczeń zgłoszonych pozwem. Sporny między stronami był sposób ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego powodowi.

W myśl art. 734 k.c., przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa.

Jednocześnie zgodnie z brzmieniem art. 735 § 1 k.c. jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

W rozpoznawanej sprawie powód wywodził, że strony uzgodniły wynagrodzenie w postaci zasądzonych przez Sąd kosztów zastępstwa procesowego oraz dodatkowe wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej 50 % kwoty należności głównej egzekwowanej wierzytelności powiększonej o podatek Vat, z kolei w ocenie pozwanej powodowi należne było wyłącznie wynagrodzenie w wysokości 50 % wyegzekwowanej należności głównej w dodatku netto. Pozwana kwestionowała również okoliczność ustnego porozumienia w zakresie obejmującym koszty zastępstwa procesowego zasądzone przez Sąd, ostatecznie jednak przed wszczęciem niniejszego postępowania uściłła na rzecz powoda kwotę (...)zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, sporne zatem między stronami pozostawało wyłącznie dodatkowe wynagrodzenie.

W myśl postanowień umownych z dnia (...)r. powodowi w przypadku wygrania sprawy przysługiwać miało „wynagrodzenie w postaci zasądzonych przez Sąd kosztów zastępstwa procesowego oraz wynagrodzenie w wysokości 50 % netto kwoty należności głównej po uzyskaniu środków”.

Uwzględniając fakt, że jedynymi osobami obecnymi przy czynieniu ustaleń ws. wynagrodzenia były strony niniejszego postępowania, które w sposób odmienny interpretowały zapisy umowy, Sąd dokonując rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, oparł się na literalnym brzmieniu zapisów umowy.

Po jej przeanalizowaniu, przy uwzględnieniu charakterystyki pracy radcy prawnego, nie sposób uznać jak twierdzi pozwana, że za prowadzenie sprawy powodowi należne było wynagrodzenie wyłącznie w postaci zasądzonych przez Sąd kosztów zastępstwa procesowego. Powszechnie wiadomym dla osób trudniących się praktyką prawniczą jest okoliczność, że w orzeczeniu kończącym sprawę o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną Sąd nie orzeka odnośnie żadnej należności głównej. Z tego względu, żaden z wyroków wydanych w sprawie prowadzonej przez powoda w imieniu pozwanej, nie zawiera w sobie orzeczenia odnośnie należności głównej. Okoliczność ta nie może jednak stanowić o braku zasadności wynagrodzenia należnego powodowi, poza zasądzonymi przez Sąd kosztami zastępstwa procesowego. Wskazać należy, że brak orzeczenia co do należności głównej w sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną był okolicznością oczywistą dla powoda już w chwili zawierania umowy zlecenia. W tych warunkach, nie można uznać, by strony doszły do porozumienia, a przede wszystkim by powód zaakceptował wynagrodzenie wyłącznie w wysokości odpowiadającej kosztom zastępstwa procesowego zasądzonych przez Sąd. Co więcej, o ile zgodnym interesem stron byłoby ograniczenie wynagrodzenia do wysokości zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego, przy spisywaniu umowy zlecenia nie zawarliby oni zapisu dotyczącego wynagrodzenia dodatkowego.

Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że pozwana uściłła na rzecz powoda wynagrodzenie dodatkowe w wysokości odpowiadającej połowie wyegzekwowanej należności głównej powiększonej o wysokość podatku Vat. W konsekwencji rozstrzygnięcia wymagało czy dalsze roszczenia powoda pozostają zasadne, a zatem czy należne jest mu wynagrodzenie w wyższej kwocie.

Jak już wskazano, poza wynagrodzeniem w postaci zasądzonych przez Sąd kosztów zastępstwa procesowego, powodowi należne było „wynagrodzenie w wysokości 50 % netto kwoty należności głównej po uzyskaniu środków”.

Powód wywodził, że za należność główną należy w tym wypadku rozumieć wysokość roszczenia wynikającego z nakazu zapłaty przeciwko dłużnikowi, który wyzbywając się majątku sprzedał na rzecz M. C. nieruchomości, a która to umowa był następnie uznana za bezskuteczną w stosunku do pozwanej tj. kwotę (...)zł, niezależnie od tego czy pozwana

wyegzekwował tą należność główną. Pozwana wywodziła inaczej. Wskazała, że ustalając wysokość wynagrodzenia dodatkowego powód oświadczył, że wynagrodzenie na jego rzecz nie będzie liczone od odsetek.

Treść umowy łączącej strony wskazuje, że płatność ustalonej kwoty w wysokości 50 % roszczenia głównego miała nastąpić po uzyskaniu przez pozwaną środków. Ci sugeruje, że zamiarem stron było ustalenie wynagrodzenia w oparciu o wysokość wyegzekwowanego roszczenia głównego, nie zaś roszczenia głównego w ogólności. Zważyć trzeba, że autorem szablonu umowy był powód tj. podmiot profesjonalny, zawodowo trudniący się działalnością prawniczą, stąd też nie sposób uznać by nie miał on świadomości w zakresie konieczności dokonania podziału sum uzyskanych z egzekucji, a w konsekwencji obligatoryjnego ich zaliczenia na podstawie art. 1026 § 2 k.p.c. w pierwszej kolejności na koszty postępowania, następnie na odsetki, a na końcu na sumę dłużną. Uwzględniając profesjonalny charakter działalności prowadzonej przez powoda, uzasadnionym pozostaje przekonanie, że o ile zgodnym zamiarem stron byłoby ustalanie wynagrodzenia w oparciu o całość środków przekazanych na rachunek bankowy pozwanej, to znalazłby on odzwierciedlenie w wyraźnych i nie budzących wątpliwości zapisach umownych.

Wskazać trzeba, że zapis w umowie dotyczący sposobu ustalenia wynagrodzenia należnego powodowi, nie był precyzyjny. Skoro tak należało dokonać jego wykładni w kontekście treści art. 6 k.c. Zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. To rozłożenie akcentów oznacza, że argumenty językowe (gramatyczne) mają znaczenie drugorzędne i ustępują argumentom odnoszącym się do woli stron, ich zamiaru i celu. Mimo to prawidłowa, pełna i wszechstronna wykładnia umowy nie może pomijać treści zwerbalizowanej na piśmie, bowiem napisane sformułowania i pojęcia, a także sama semantyka i struktura aktu umowy są jednym z istotnych wykładników woli stron, pozwalają ją poznać i ocenić. Jest więc jasne, że wykładnia umowy nie może prowadzić do stwierdzeń w sposób sprzeczny z jej treścią. Istotnie, gramatyczne dyrektywy wykładni mają swój walor poznawczy, ale przede wszystkim wówczas, gdy treść kontraktu jest jednoznaczna, pozwalająca na odtworzenie woli kontrahentów według reguł znaczeniowych. Jeśli jednak tekst umowy jest niejasny, konieczne staje się usunięcie wątpliwości przy zastosowaniu obowiązujących zasad wykładni umowy według reguł przewidzianych w art. 65 § 2 (wyrok SN z 5 kwietnia 2007 r., II CSK 546/2006, L..pl nr (...)).

Przy interpretacji niejednoznacznych postanowień wzorców umownych, prowadzonej w głównej mierze na podstawie językowych reguł wykładni, należy stosować dyrektywę in dubio contra proferentem (w razie wątpliwości przeciwko oświadczającemu), czyli dokonywać wykładni restryktywnej wobec proponenta, a życzliwej dla adherenta. Wprawdzie taką dyrektywę interpretacyjną ustawodawca ustanowił *expressis verbis* w art. 385 § 2 k.c. tylko w odniesieniu do wzorców konsumenckich, jednakże doktryna powszechnie opowiada się za jej stosowaniem także wobec wzorców stosowanych w obrocie obustronnie profesjonalnym oraz powszechnym. Uzasadnienie dla takiej dyrektywy wykładni wzorców umownych stanowi koncepcja zwiększonego ryzyka tej strony, która redaguje tekst wzorca (lub posługuje się tekstem zredagowanym przez inną osobę) w takiej sytuacji, w której druga strona nie ma wpływu na formułowanie jego treści. Uznaje się bowiem za słuszne, aby ten, kto korzysta z uprawnienia do jednostronnego kształtowania treści stosunków prawnych, ponosił ryzyko niejasnej lub niejednoznacznej redakcji tekstu (E. Ł., Prawo umów ..., s. 321).

Uwzględniając przytoczone okoliczności uznać trzeba, że powód przyjął na siebie ryzyko możliwych interpretacji zapisów umownych, a czemu mógł skutecznie zapobiec poprzez nie budzące wątpliwości interpretacyjnych dookreślenie pojęcia „należności głównej”.

W sprawie ustalono, że tytułem należności głównej, w wyniku sprzedaży nieruchomości dłużnika, pozwanej wypłacono kwotę(...)zł. Uwzględniając poczynione rozważania, przyjmując interpretację umowy przyjętą przez pozwaną, której nie zaprzecza treść umowy, przyjąć zatem należy, że powodowi poza wynagrodzeniem w postaci zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego należne było wynagrodzenie w wysokości (...)zł ((...)zł x 50%) i taką też kwotę, powiększoną o wartość podatku Vat, pozwana uściła już na rzecz powoda. W tym miejscu wskazać należy, iż powód w żaden sposób nie wykazał, w tym zeznaniami świadków, że rzeczywista wola stron umowy była inna. Świadczenie nie uczestniczyli bowiem w ustaleniach stron.

W sprawie powód wywodził, że wynagrodzenie w wysokości ponad(...)zł, które w jego ocenie było mu należne z tytułu prowadzenia sprawy pozwanej, uzasadnione było wysokim stopniem złożoności sprawy, jej skomplikowanym stanem faktycznym i prawnym. Wskazać należy, że nawet o ile uznać, że nakład pracy powoda, czy też jego współpracowników, był współmierny do wysokości należnego wynagrodzenia, to okoliczność ta nie może stanowić o sposobie interpretacji treści zapisów umownych. Po pierwsze zasada swobody umów, zdefiniowana w treści art. 353¹ k.c., obejmuje przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, jeśli jest wyrazem ich woli, bowiem jej podstawowe ograniczenie dotyczy wyłącznie zgodności treści i celu umowy z ustawą (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r., III CSK 223/12, LEX nr 1324299), po drugie zaś powód uzależniając wypłatę swoje wynagrodzenia od zdarzenia przyszłego i niepewnego w postaci „wygrania sprawy” przyjął na siebie ryzyko prowadzenia sprawy bez wynagrodzenia, a zatem tym bardziej godził się na poczynienie znacznych nakładów pracy i ewentualnie środków niewspółmiernych do należnego wynagrodzenia.

Ostatecznie zatem, na podstawie poczynionych ustaleń w oparciu o przywołane przepisy, w punkcie I wyroku, powództwo jako niezasadne oddalono.

Powód przegrał proces w całości, zasadnym było zatem rozliczenie kosztów zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 k.p.c., wedle której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do kosztów poniesionych przez pozwaną Sąd zaliczył kwotę 3.600 zł, poniesioną z tytułu zastępstwa prawnego, ustalona na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. 2013, poz. 461) oraz kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa tj. łącznie 3.617 zł, które zasądzone od powoda na rzecz pozwanej w punkcie II wyroku.